

Etelä-Hämeen ympäristöterveys
Riihimäen kaupunki

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma
2025–2028

Päivitys 2026

Sisällysluettelo

1.	Johdanto	3
	Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö	4
2.1	Toimialue ja toimintaympäristö.....	4
2.2	Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen.....	4
2.3	Koulutus ja laadun kehittäminen.....	5
2.4	Tietojärjestelmät	6
2.5	Viestintä	7
2.6	Valvonnan maksullisuus.....	8
2.7	Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu	8
2.8	Hallinnolliset pakkokeinot	8
3.	Valvontasuunnitelmat toimialoittain	9
3.1	Yleistä	9
3.2	Elintarvikevalvonta	9
3.3	Terveystensuojelu	9
3.4	Tupakkalainvalvonta	9
3.5	Eläinlääkintähuolto.....	9
4.	Häiriötilanteisiin varautuminen ja epidemioiden selvitystyö	9
5.	Suunnitelman toteutumisen seuranta, arviointi ja raportointi.....	10
	Liitteet	11

1. Johdanto

Ympäristöterveydenhuolto on osa ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä, jonka tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy. Hyvin toimivalla ympäristöterveydenhuollolla voidaan välttää tai vähentää epidemioita ja näin pienentää terveydenhuollon kuormitusta ja sairauksien aiheuttamia poissaoloja. Ympäristöterveydenhuollolla voidaan ehkäistä epidemioiden lisäksi monia kroonisia sairauksia, jos ongelmaan puututaan ajoissa.

Riihimäen kaupunki on vastuukuntana huolehtinut 1.1.2023 alkaen Etelä-Hämeen ympäristöterveyden yhteistoiminta-alueen ympäristöterveydenhuollon palveluiden järjestämisestä Forssan ja Riihimäen kaupungeille sekä Hausjärven, Lopen, Janakkalan, Tammelan, Humppilan, Jokioisten ja Ypäjän kunnille.

Kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva suunnitelma. Valvonnan tulee olla vaatimustenmukaista, laadukasta, riskiperusteista, ehkäistä vaaroja ihmisen terveydelle ja suojata kuluttajia taloudellisilta tappioilta.

Valvontasuunnitelmaan on koottu ympäristöterveydenhuollon valvontaa yleisesti ja toimialakohtaisesti. Valvontasuunnitelma on valvonnan suunnittelun, toteutuksen, seurannan, arvioinnin ja kehittämisen työväline. Suunnitelmassa on otettava huomioon valvontaa ohjaavien keskusvirastojen toimialakohtaiset valvontaohjelmat.

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa ohjelmakauden 2024–2028 teemana on vaikuttava valvonta ja ydintehtävistä huolehtiminen. Teemaa edistetään tietoperäisellä valvonnalla, varmistamalla riittävä osaaminen sekä varautumalla erilaisiin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Etelä-Hämeen ympäristöterveyden valvontasuunnitelman laadinnassa on huomioitu ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma sekä keskusviranomaisien antamat toimialakohtaiset valvontaohjelmat.

Valtakunnalliset valvontaohjelmat:

- [Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2025–2028.](#)
- [Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma 2025–2028](#)
- [Valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma 2025–2028](#)
- [Valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma vuosille 2025–2028](#)
- [Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen suunnitelma \(EHO\) 2026–2028](#)

Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö

2.1 Toimialue ja toimintaympäristö

Etelä-Hämeen ympäristöterveyden tehtävänä on huolehtia yksilön elinympäristöön kohdistuvasta kansanterveystyöstä, elintarvikevalvonnasta, eläinlääkintähuollosta ja muista terveyttä suojaavista viranomaistehtävistä.

Etelä-Hämeen ympäristöterveyden toimialueen asukasluku on noin 92 000. Terveysvalvonnalla on toimipisteet Jokioisilla, Janakkalassa ja Riihimäellä, eläinlääkintähuollon yhteisvastaanotot toimivat Riihimäen Peltosaaressa ja Jokioisilla. Janakkalan toimipiste on päätetty lakkauttaa ja siellä työskentelevät kaksi työntekijää siirtyvät Riihimäen toimipisteeseen helmikuun 2026 alusta lähtien. Työmuotona on hybridityö, jossa toimistolla ja valvontakohteissa tapahtuvan työskentelyn lisäksi on mahdollisuus etätyöskentelyyn henkilökohtaisten etätyösopimusten mukaisesti.

Yksikön monijäsenenä toimielimenä on alueellinen ympäristöterveysjaosto. Kaupungin organisaatiossa ympäristöterveys sijoittuu omana vastuualueena elinvoiman toimialalle. Ympäristöterveyden vastuualueen talous jakautuu kolmeen kustannuspaikkaan, jotka ovat hallinto, terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto. Jaosto hyväksyy Etelä-Hämeen ympäristöterveyden valvontasuunnitelman sekä valvonnan vuosittaisen toteumaraportin.

2.2 Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen

Ympäristöterveydessä työskentelee viroissa/toimissa yhteensä 27 henkilöä: ympäristöterveyspäällikkö, palvelusihteri, kaksi hygieenikkoeläinlääkärinä, 12 ympäristöterveystarkastajaa, kuusi praktikkoeläinlääkärinä, kolme eläintenhoitajaa sekä kaksi valvontaeläinlääkärinä. Ympäristöterveyspäällikön toimenkuvaan kuuluvat yksikön hallinnolliset tehtävät, johtaminen ja toiminnan kehittäminen. Etelä-Hämeen ympäristöterveyden valvontayksikkö täyttää ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita koskevan lain (410/2009) vaatimukset.

Terveysvalvonnassa toiminta perustuu tiimityöskentelyyn. Elintarviketiimin vetäjänä toimii toinen hygieenikkoeläinlääkäreistä ja terveydensuojelutiimissä tiimivastaavan tehtävään valittu ympäristöterveystarkastaja. Tiimivastaavat ovat oman sektorinsa asiantuntijoita, jotka antavat ammatillista tukea tiimiläisille, vastaavat sektorinsa valvontasuunnitelmien laadinnasta ja seuraavat ja raportoivat valvonnan toteutumista ja edistävät valvonnan yhdenmukaistamista ja laadun kehittämistä. Terveystensuojelun henkilöstöä on Jokioisten ja Riihimäen toimipisteissä ja elintarvikevalvonnan henkilöstöä näiden lisäksi myös Janakkalan toimipisteessä tammikuun 2026 loppuun asti. Hygieenikkoeläinlääkäreiden tehtäviin kuuluu mm. hyväksyttävien elintarvikehuoneistojen sekä eläinperäisten alkutuotantokohteiden valvonta.

Toinen hygieenikkoeläinlääkäreistä toimii elintarvikevalvonnan ohella eläinlääkintähuollon tiiminvetäjänä. Jokioisten toimipisteessä työskentelee neljä praktikkoeläinlääkärinä ja valvontaeläinlääkärinä ja Riihimäellä kaksi praktikkoeläinlääkärinä ja valvontaeläinlääkärinä. Riihimäen toimipisteessä työskentelee kaksi eläintenhoitajaa ja Jokioisten toimipisteessä yksi. Yksi eläintenhoitajista käyttää noin 20 % työajastaan eläinlääkintähuollon toimistotehtäviin.

(mm. tilastoinnit). Eläinlääkäreiden keskinäisessä työnjaossa on sovittu erityyppisten valvontatehtävien ja tiettyjen terveydenhuolto- ja praktiikkatehtävien jakamisesta eri viranhaltijoiden kesken. Eläinlääkärien kokonaisresurssista (8,2 htv) on käytettävissä peruseläinlääkintään ja tuotantoeläinten terveydenhuoltoon 5,8 htv ja eläinten hyvinvoinnin ja terveyden valvontaan 2,4 htv.

Terveydensuojelun (sis. tupakointikieltojen valvonta ja asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemukset) kokonaisresurssi on 6,0 htv, mutta osa-aikaisuuden takia viroista on täytettynä tällä hetkellä 5,8 htv. Vuoden 2026 aikana kaksi terveydensuojelun virkaa tulee vakinaisesti täytettäväksi. Elintarvikevalvonnan kokonaisresurssi on 7 htv (sis. tupakka- ja lääkelain mukainen vähittäismyynnin valvonta) ja kaikissa vakansseissa on tällä hetkellä vakainainen viranhaltija. Elintarvikevalvonnassa on vähintään 1 htv resurssivajaus, jota on tarkoitettu paikata resurssien mukaan määräaikaisella tarkastajalla.

Ympäristöterveysvalvonnassa on tehtäviä, joita ei voida ennakoida, mutta niiden tekemiseen on silti varattava aikaa. Tällaisia ovat esimerkiksi epidemioiden ja häiriötilanteiden selvittämiset, asumisterveyteen liittyvät tarkastukset ja näytteenotot, lausunnot ym. asian tuntijatehtävät, sekä valitusten, hakemusten ja ilmoitusten käsittely. Viranomaistyöhön kuuluu myös neuvontaa ja ohjausta, jota on annettava tarpeen vaatiessa. Samoin valvontasuunnitelmien laatimiseen, toteutumisen arviointiin, raportointiin ja laadun kehittämiseen on varattava aikaa.

Valvontatarpeen arvioinnissa noudatetaan pääasiassa valtakunnallisten ohjelmien riskinarvioiteja.

Taulukko 1. Suunnitelma voimavarojen jakautumisesta valvottaville toimialoille.

	Käytettävissä kokonaisudessa valvontaan ja sitä tukeviin tehtäviin, htpv	Tarve säännölliseen suunnitelmalliseen valvontaan htpv v.2026
Elintarvikevalvonta	1474	269
Terveydensuojelun valvonta	1296	150
Tupakkavalvonta	90	16
Yhteensä	2860 (13 htv)	435
		15,2 %

Lisäksi praktiikkaan (eläinten terveyden- ja sairaanhoito) 5,8 htv ja praktikoiden avustustehtäviin (eläintenhoitaja) 2,8 htv, eläinlääkintähuollon valvontatehtävät 2,4 htv, eläinlääkintähuollon tiimivastaavan tehtävät 0,5 htv, hallintoon 1,0 htv, toimistotehtävät 1,2 htv. Kokonaisresurssi 26,5 htv.

2.3 Koulutus ja laadun kehittäminen

Viranhaltijoiden pätevyys varmistetaan aina uutta henkilökuntaa rekrytoitaessa ottaen huomioon toimialakohtaiset pätevyysvaatimukset ja työyhteisön sisäiset tarpeet. Vakituinen henkilöstö ja pidempiaikaiset sijaiset osallistuvat säännöllisesti täydennyskoulutuksiin. Henkilökunnan osallistumisesta eri koulutustilaisuuksiin päätetään pääasiassa tiimi- tai terveysvalvonnan tai eläinlääkintähuollon yhteispalavereissa. Ammatillisen täydennyskoulutuksen lisäksi kannustetaan esim. ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa suoritettaviin jatkotutkintoihin. Myös ulkomailla järjestettäviin koulutuksiin voidaan osallistua, jos se on-

nistutaan järjestämään kohtuullisin kustannuksin. EU järjestää mm. BTSF- (Better Training for Safer Food) koulutuksia, joihin osallistuminen on maksutonta ja matka- ja majoituskustannuksetkin korvataan.

Täydennyskoulutuksiin osallistutaan henkilökohtaisten ja valvontayksikön koulutus- ja kehittämistarpeiden perusteella. Kaikki ympäristöterveystarkastajat ja eläinlääkärit osallistuvat vähintään oman päävastuualueensa koulutuksiin ja tarpeen sekä koulutusmäärärahojen puitteissa myös muihin koulutuksiin. Koulutusvalinnoissa on päävalintakriteerinä koulutuksen ajankohtaisuus, esim. lainsäädännön ja tietojärjestelmien uudistukset, valtakunnallisten ja alueellisten projektien ”työkokouspäivät” sekä omien valvontasuunnitelmien painopistealueet. Tavoitteena on, että henkilöstöllä olisi keskimäärin kahdeksan (8) koulutuspäivää vuodessa viranhaltijaa kohden.

Jokaisen koulutuksen hyödyllisyys ja soveltuvuus omaan työhön arvioidaan kirjallisesti. Terveysvalvonnan henkilökunnan osallistuminen koulutuksiin dokumentoidaan koulutuskirjapitoon. Koulutuksen sisältöä käydään läpi palaverissa ja koulutusmateriaali tallennetaan yhteiselle palvelimelle kaikkien käyttöön.

Terveysvalvonnassa on laadittu perehdytysohjelma uusia työntekijöitä ja sijaisia varten. Omalla ohjelmalla täydennetään Riihimäen kaupungin Intro-perehdytysohjelmaa. Perehdyttämällä ja sen seurantakeskusteluilla varmistutaan oikeiden toimintatapojen ja prosessien hallinnasta valvontatyössä. Perehdytysohjelma räätälöidään jokaisen perehdytettävän tietotarpeita vastaavaksi. Ympäristöterveydenhuollolla on käytössä valtakunnallinen yksityisen palvelujentarjoajan kehittämä laatujärjestelmä (LaatuNet).

2.4 Tietojärjestelmät

Ympäristöterveydenhuollossa on käytössä valtakunnallinen, keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä VATI. VATI on tietovarasto ja käyttöliittymä, joka kattaa ympäristöterveydenhuoltoon kuuluvat terveydensuojelu-, tupakka- ja elintarvikelain mukaiset tehtävät. VATI:ssa hallinnoidaan mm. valvontakohteita, -toimenpiteitä ja -suunnitelmia sekä tehdään näihin liittyvää seurantaa ja raportointia. VATI:n reaaliaikainen käyttöliittymä hyödyntää valvonnan riskiperusteisuuden vaatimusta sekä toimii päivittäisen valvonnan työkaluna. Ympäristöterveyden valvontahenkilöstöä on osallistunut aktiivisesti tietojärjestelmän kehittämiseen valtakunnallisissa työryhmissä.

Nykyisen ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköiden hallintajärjestelmä VYHAN käyttö loppuu vuoden 2025 aikana. Järjestelmää on käytetty raportoitaessa keskusviranomaisille henkilöresursseja, valvontasuunnitelman hyväksymistä ja sen toteuman arviointeja. Uusi VYHA tullaan rakentamaan VATI-järjestelmän yhteyteen ja se otetaan käyttöön portaittain alkuvuodesta 2026 lähtien.

Kaikilla praktikkoeläinlääkäreillä on käytössä selainpohjainen TeraKuun KliniQ-ohjelma. Ohjelmassa on mm. asiakasrekisteri potilastietoineen, lääke- ja tarvikehinnasto ja potilaslaskutus. Ohjelman kautta on pääsy Naseva- ja Sikava tietoihin. Ohjelmaan luodaan käyttäjätunnus myös sijaisina toimiville eläinlääkäreille. Ohjelma käyttää yhteistä potilastietokantaa, jolloin potilaan historiatiedot ovat saatavilla riippumatta siitä millä vastaanotolla asiakas on käynyt ja kuka eläinlääkäri on potilasta hoitanut.

Vuonna 2024 otettiin käyttöön Jokioisten yhteisvastaanotolla KliniQ:n praktikoiden yhteinen sähköinen ajanvarauskalenteri. Riihimäen vastaanotto siirtyi käyttämään sähköistä ajanvarauskalenteria vuoden 2025 lokakuussa.

2.5 Viestintä

Etelä-Hämeen ympäristöterveydellä on lakisääteinen velvollisuus antaa ohjausta ja neuvontaa ympäristöterveydenhuollon alalta. Kaikki viranhaltijat osallistuvat ohjauksen ja neuvonnan toteuttamiseen omalla osaamisalueellaan. Ympäristöterveyden kaikessa viestinnässä noudatetaan Riihimäen kaupungin viestintäohjeita ja sovelletaan niitä alueelliseen toimintaympäristöön. Etelä-Hämeen ympäristöterveydelle on laadittu vuonna 2024 oma viestintäsuunnitelma, johon on koottu ympäristöterveyden sisäisen ja ulkoisen viestinnän tavoitteet, tehtävät ja viestintävastuut. Viestinnässä on käytettävissä kaupungin ammattitaitoista viestintähenkilöstöä.

Ympäristöterveydenhuollon toiminnasta ja palveluista annetaan informaatiota Riihimäen kaupungin internetsivujen, some-kanavien, lehti-ilmoitusten ja haastattelujen kautta. Uusista oleellisista muutoksista, esim. alueen eläintautitilanteesta, omassa toiminnassa tai lainsäädännössä, tiedotetaan aktiivisesti internetsivuilla, lehdistötiedotteiden, kohdennettujen tiedotejakeluiden tai sosiaalisen median välityksellä. Normaaleissa ympäristöterveydenhuollon tehtäviin liittyvissä asioissa kaikki viranhaltijat voivat antaa tietoja esim. medialle oman osaamisalueensa puitteissa

Viranomaisten on neuvottava, ohjattava, ohjeistettava ja koulutettava toimijoita mm. lainsäädäntöön ja sen tulkintaan liittyvissä asioissa sekä tarkastuksilla että niiden ulkopuolella. Yhteistyöllä toimijoiden kanssa voidaan lisätä valvonnan vaikuttavuutta ja ehkäistä terveyshaittoja. Toimijoille kerrotaan heihin vaikuttavista asioista mm. toiminnan riskiluokituksesta, valvontatiheydestä ja näissä tapahtuvissa muutoksissa sekä annetaan vaikuttamismahdollisuuksia silloin kun se on mahdollista.

Sisäisessä viestinnässä painopiste on henkilökunnan tiedottaminen ajankohtaisista asioista ja ympäristöterveyden asioiden esille tuominen Riihimäen kaupungin organisaatiossa. Ympäristöterveyspäällikkö osallistuu viikoittaiseen elinvoiman toimialan johtoryhmään. Eläinlääkintähuollossa ja terveysvalvonnassa pidetään omat yksikköpalaverit ja lisäksi kaikkien tiimien/eläinlääkintähuollon vastaanottojen tapaamiset kuukausittain ja tarvittaessa useammin. Sisäistä pikatiedottamista varten voidaan perustaa omia whatsapp-ryhmiä tai vastaavia. Kaikille yhteistä viestintää ja tietojen jakamista hoidetaan aktiivisesti myös sähköpostilla. Vuoden 2026 aikana sisäisessä viestinnässä tullaan siirtymään Teamsin käyttöön.

Häiriötilanteissa tiedotusvastuu on ympäristöterveyspäälliköllä, ellei kokonaistilanne edellytä kuntatason tai laajempaa tiedottamista. Tarkempi ohjeistus häiriötilanne- ja kriisitiedottamisesta sisältyy valmiussuunnitelmiin ja häiriötilanteiden toimintaohjeisiin (elintarvike- ja vesivälitteiset epidemiat, säteilyvaaratilanteet, kemikaalionnettomuudet, kaupungin valmiussuunnitelma). Välitöntä tiedottamista edellyttävissä eläintautitilanteissa, esim. epäiltä-

essä helposti leviävää tai vaarallista eläintautia, tiedottaminen hoidetaan yhteistyössä Ruokaviraston eläinlääkärien kanssa.

2.6 Valvonnan maksullisuus

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaan kunnan valvontaviranomaisen tulee periä toiminnanharjoittajalta maksu kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvästä tarkastuksesta, mukaan lukien suunnitelmassa esitetyt maksulliset projektit, terveydensuojelulain mukaisesta näytteenotosta ja näytteen tutkimisesta. Suunnitelman mukaisella tarkastuksella havaitun puutteen seurauksena tehtävä uusintatarkastus katsotaan osaksi valvontasuunnitelman mukaista tarkastusta, jolloin myös uusintatarkastuksesta peritään maksu. Maksu on perittävä myös muista ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä maksullisiksi säädettyistä suoritteista, esim. ilmoitusten ja hakemusten käsittely sekä hallinnollisten pakkokeinojen noudattamisen valvonta.

Uuden elintarvikelain ja terveydensuojelulain muutoksen myötä useimmilta elintarvike- ja terveydensuojelulain mukaisista kohteista peritään lisäksi 150 euron suuruinen vuosittainen perusmaksu. Valvontamaksuja peritään siten, että ne kattavat valvonnasta aiheutuneet kustannukset ja niitä peritään kunnan hyväksymän taksan mukaisesti. Tuotot ohjautuvat ympäristöterveyden vastuualueelle. Ympäristöterveyden taksa on hyväksytty alueellisessa ympäristöterveysjaostossa 17.12.2025. Taksa on nähtävillä ympäristöterveyden internetsivuilla.

2.7 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Elintarvikelaki ja terveydensuojelulaki edellyttävät, että viranomainen käyttää tutkimuksissaan viranomaisvalvontaan hyväksytyjä laboratorioita. Etelä-Hämeen ympäristöterveys käyttää viranomais tutkimuksissa akkreditoitua kansainvälisen standardin SFS 17025 täyttävää laboratoriota. Laboratoriopalvelut on kilpailutettu vuonna 2024 ja viranomaisvalvontanäytteiden tutkimuksesta vastaa MetropoliLab Oy.

Ympäristöterveys on sopinut laboratorion kanssa myös virka-ajan ulkopuolisista palveluista. Epidemia-, ruokamyrkytys- tai häiriötilanteessa voidaan tapauskohtaisesti käyttää myös muuta Ruokaviraston hyväksymää laboratoriopalvelujen tuottajaa.

2.8 Hallinnolliset pakkokeinot

Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus käyttää määräyksiä, kieltoja ja muita hallinnollisia pakkokeinoja, mikäli ne ovat välttämättömiä toiminnassa havaittujen terveyshaittaa tai -vaaraa aiheuttavien epäkohtien poistamiseksi. Pakkokeinojen käyttö uhkasekon asettamista lukuun ottamatta on delegoitu pääasiassa ympäristöterveyspäällikölle ja hygieenikkoeläinlääkärille.

3. Valvontasuunnitelmat toimialoittain

3.1 Yleistä

Suunnitelman mukainen valvonta perustuu kansanterveystlain 1 §:ssä mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan kunnille säädettyyn valvontaan.

Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä ja tällöin tarkastuskertomuksessa tulee kertoa, minkä säännösten mukaan tarkastus on tehty. Tarkastusaikaan vaikuttaa tarkastuksen sisällön laajuus ja tarkastusaikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehdyn tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautuminen sekä tarkastuspöytäkirjan laatiminen ja tietojen tallentaminen tietojärjestelmään. Matkoihin käytettävää aikaa ei huomioida kohdekohtaisessa tarkastussuunnitelmassa, mutta se on otettu huomioon arvioitaessa kokonaisresurssin tarvetta.

Valvontasuunnitelman liitteinä ovat toimialakohtaiset päivitettyt suunnitelmat.

3.2 Elintarvikevalvonta

Liite 1_1

3.3 Terveystensuojelu

Liite 1_2

3.4 Tupakkalainvalvonta

Liite 1_3

3.5 Eläinlääkintähuolto

Liite 1_4

4. Häiriötilanteisiin varautuminen ja epidemioiden selvitystyö

Terveystensuojelu- ja elintarvikevalvontaviranomaisella on lainsäädännön perusteella velvollisuus toimia epäiltäessä terveyshaittaa ja vastaavasti eläinterveysviranomaisella epäiltäessä viranomaisitoimin vastustettavaa eläintautia. Varautuminen on yksi ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman 2025–2028 teemoista.

Etelä-Hämeen ympäristöterveyden häiriötilannesuunnitelma liittyy ympäristöterveyden toimialueen kuntien, toimijoiden ja yhteistyötahojen valmiussuunnittelun kokonaisuuteen. Ympäristöterveydessä panostetaan valmiuteen ja varautumiseen osallistumalla vuosittain häiriötilanne- tai valmiusharjoitukseen sekä osallistumalla alueellisiin yhteistyöryhmiin. Elintarvikevalvonnan häiriötilannesuunnitelma päivitetään vuoden 2026 aikana. Vanhentu-
neiden Virve-puhelimien tilalle on saatu vuonna 2025 uudet Virve2-päätelaitteet (3kpl).

Elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvitystyöryhmä on nimetty kesäkuussa 2023 ympäristöterveysjaostossa. Työryhmä on päivittänyt yhteistoimintaa koskevat elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyöhön liittyvät toimenpiteet.

Etelä-Hämeen ympäristöterveyden toiminta ja resurssit on mitoitettu normaalitilanteiden lainsäädännön valvonnan ja muiden tehtävien edellyttämällä tavalla. Lyhyiden häiriötilanteiden hoitaminen pystytään toteuttamaan muun toiminnan ohella tehtäviä jakamalla ja priorisoimalla. Poikkeusoloissa tai muissa vakavissa ja pidempikestoissa häiriötilanteissa yksikön käytettävissä olevat resurssit priorisoidaan tapauskohtaisen harkinnan perusteella tilanteen vaatimien tehtävien hoitoon. Epidemiaepäilytilanteissa tarvittavien näytteiden tutkimuksiin on talousarviossa varattu määrärahaa ja laboratoriopalvelun tarjouspyynnössä on edellytetty valitun laboratorion tarjoavan palvelua häiriötilanteissa. Sopimukseen sisältyy optiona myös mahdollisuus laboratorion näytteenottopalvelun käyttöön esim. häiriötilanteissa.

5. Suunnitelman toteutumisen seuranta, arviointi ja raportointi

Terveysvalvonnassa on käytössä jokaisen tarkastajan henkilökohtainen valvontasuunnitelma säännöllisen valvonnan osalta. Suunnitelman toteutumista seurataan pääasiassa tiimipalaverissa ja terveystarkastuksen yhteispalaverissa sekä kehityskeskusteluissa. Mikäli henkilökohtaisen suunnitelman toteutumisessa vuoden aikana on ongelmia, tehdään tehtäväjakoon tarvittaessa muutoksia. Lisäksi riskiperusteisen valvonnan toteumatilannetta seurataan Riihimäen kaupungin osavuosikatsauksissa, jotka viedään tiedoksi myös alueelliselle ympäristöterveysjaostolle.

Kunnan tulee arvioida valvontasuunnitelmansa toteutumista toimintavuoden päätyttyä ja laatia siitä arviointiraportti. Valvontasuunnitelman toteutumisen raportointi tulee tehdä keskusviranomaisen ohjeistuksen mukaan. Edellisen vuoden arviointiraportti viedään ympäristöterveysjaostolle käsiteltäväksi, tavoitteena on asian käsittely helmikuun kokouksessa.

Taulukossa 2 on esitetty pääpiirteissään, mitä arviointi pitää sisällään. Arvioinnin sisältö perustuu Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen ohjelman ohjeisiin.

Taulukko 2. Kunnan valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi.

Arviointikohde	Tarkastelu ja selvitys
Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus	• kaikkien toimialojen valvonnan kattavuus, huomioiden myös sen jakautuminen mahdollisen yhteistoiminta-alueen eri osiin • valtakunnallisten ja omien paikallisten painopisteiden valvonnan toteutuminen • erityyppisiin tarkastuksiin ja kohteisiin käytetty aika verrattuna suunniteltuun ajankäyttöön • tarkastuksilla esiin tulleiden epäkohtien määrä ja laatu sekä kunnan viranomaisen toimenpiteet näiden epäkohtien korjaamiseksi ja asioiden saattamiseksi määräystenmukaiselle tasolle
Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)	• toteutuneiden tarkastusten lukumäärä valvontakohdetyypeittäin • näytteet ja analyysit valvontakohdetyypeittäin

	• valvontaprojekteihin osallistuminen
Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen	• valvonnasta kertyvät maksutulot toimialoittain • valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen, tieto siitä onko valvonnasta saadut tulot kohdennettu ympäristöterveydenhuollon valvonnan kehittämiseen
Voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus	• voimavarojen riittävyys suhteessa lainsäädännön vaatimukseen ja valvontatarpeeseen ja suunniteltuun toimintaan • selvitys, paljonko voimavaroja on käytetty ennalta suunniteltuihin valvontatehtäviin ja kuinka paljon muihin tehtäviin • erittely henkilöstövoimavarojen kohdentumisesta eri lakien mukaiseen valvontaan
Toiminnan kehittämistarpeet	• toimenpiteet, joilla tilannetta parannetaan seuraavana toimintavuonna
Mahdolliset toiminnan tarkastamiset (Arviointi- ja ohjauskäynnit)	• hyvät käytännöt, poikkeamat, kehittämiskohteet ja korjaavat toimenpiteet

Mikäli suunnitelmassa asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu, toteutumisen arvioinnissa tuodaan esille mahdolliset syyt (virravapaat, yllättävät projektit, häiriötilanteet yms.) ja esitetään korjaustoimenpiteitä. Puutteet edellisen vuoden tarkastusten toteutumisessa pyritään huomioimaan seuraavan vuoden valvontasuunnitelman laadinnassa. Mikäli valvontasuunnitelman mukaisista tavoitteista on jääty merkittävästi, tulee tämä huomioida valvontatulojen kohdistamisessa esim. lisähenkilöstöön.

Liitteet

- Liite 1_1: Elintarvikevalvontasuunnitelma 2025–2028, päivitys 2026
- Liite 1_2: Terveystensuojelun valvontasuunnitelma 2025–2028, päivitys 2026
- Liite 1_3: Tupakkalain ja nikotiinivalmisteiden valvontasuunnitelma 2025–2028, päivitys 2026
- Liite 1_4: Valvontasuunnitelma eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä, päivitys 2026